

Beérkezett: 2026. 01. 22. Elfogadva: 2026. 01. 30. Megjelent: 2026. 05. 31.

DOI: 10.21030/anyp.2026.2.10

Csató Anita

Az élményalapú anyanyelvi nevelés változatos módszertani megközelítései

Beszámoló a IX. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferenciáról

Bevezetés

2025. december 13-án rendezte meg a Magyar Nyelvtudományi Társaság Magyartanári Tagozata, a Szemere Gyula anyanyelv-pedagógiai kutatócsoport és az ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézete a IX. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferenciát. Az immár többéves hagyománnyal rendelkező konferenciasorozat legfrissebb tanácskozásának hívószava az élményalapú anyanyelvi nevelés volt.

A témaválasztás nemcsak rendkívül aktuális, hanem a konferenciasorozat névadójának, Vályi Andrásnak, a felvilágosodás kiemelkedő kutatójának a pedagógiai személetéhez is hű, hiszen Vályira az élményszerű nyelvi nevelés módszertani megalapozásának egyik első úttörőjeként is tekinthetünk (Nádor 2014). Az online tanácskozás 11 szekciójának több mint harminc előadása az élményszerű anyanyelvi nevelés lehetőségeit széles skálán, az óvodai neveléstől kezdve az általános és középiskolai oktatáson át egészen a felsőoktatásig terjedően vizsgálta mind elméleti, mind gyakorlati megközelítésben (1).

Plenáris előadások

Az előadókat és a hallgatóságot köszöntő megnyitót követően három plenáris előadással vette kezdetét a szakmai diskurzus. Lénárd Sándor, az ELTE oktatója *Tanulás élményben – az élménypedagógia lehetőségei az oktatásban* című prezentációjával nyitotta meg a plenáris előadások sorát, átfogó elméleti és módszertani áttekintést nyújtva a nap későbbi szekció-előadásaihoz is. Őt követte Menyhei Zsófia (KRE) *Mesterséges intelligencia és élményalapú tanulás* című előadása, amelyben többek közt konkrét osztálytermi példák segítségével mutatta be, hogyan járulhat hozzá a mesterséges intelligencia az élményalapú anyanyelvtanításhoz. A plenáris előadásokat Schirm Anita (SZTE) zárta, aki hangsúlyozta az *Élményalapú anyanyelvi nevelés* című prezentációjában, hogy az élményalapú módszerek és szemlélet fontos szerepet játszanak a diákok tantárgy iránti attitűdjének a formálásában: az ezekre építő oktatás nagyban támogatja az anyanyelvi órák iránti pozitívabb viszonyulás kialakulását. A három előadás olyan elméleti és módszertani irányvonalakat határozott meg, amelyek a későbbi szekció-előadásokban koherens módon tovább gyarapodtak.

Szekció-előadások

Már a plenáris előadásokban is körvonalazódott az elmélet és a gyakorlat egyensúlyára való törekvés: a szakmai alapok joggyakorlatokkal, a pedagógiai praxisban kipróbált és bevált módszerekkel egészültek ki. Ez a tendencia folytatódott a szekció-előadások során is. Az előadások közötti „áthallgathatóságot” segítette, hogy ezek két időszámban, külön virtuális „termekben” folytak, így a 15 perces prezentációkat élénk szakmai párbeszéd tudta követni.

Az óvodai anyanyelvi neveléstől az élményszerű iskolai gyakorlatokig

Az első délelőtti blokk három párhuzamos szekciójában kilenc előadást hallhattak a jelenlévők. A *Beszéd, olvasás és robotika az óvodai nevelésben* szekció előadásai az óvodás korosztály anyanyelvi nevelésére fókuszáltak. Czipczerne Bartók Erika az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját vizsgálva tekintette át az anyanyelvi nevelés legfontosabb feladatait. Az elméleti alapvetések innovatív, kreatív megvalósulási példáját mutatta be Ács-Kurucz Marianna és Juhász Valéria, akik a robotika nyújtotta lehetőségeket vizsgálták az óvodások anyanyelvi nevelésében. A technológia mellett megjelent a korosztály nyelvi nevelésének tanulmányozásában a művészet, a zene transzferhatásának vizsgálata is Mészáros Judit előadásában.

Az élményszerű módszereket kutatva több előadó is a drámapedagógia eszköztárának anyanyelvi nevelésben betöltött szerepét vizsgálta. Míg Kurucz Tünde átfogó képet adott arról, hogy a dramatikus módszerek hogyan alkalmazhatók az anyanyelvi órán, addig Oláh Dávid kifejezetten ezek fogalmazástanításban betöltött szerepét tekintette át, Kazinczy Viktória Renáta pedig az első osztályos tanulók anyanyelvi nevelésére fókuszált. Az *Olvasás, drámapedagógia és kreatív írás az iskolai nevelésben* szekcióban elhangzó előadások közös pontjaként kirajzolódott, hogy a drámajátékok jól illeszthetők a tantervi követelményekhez, hatékonyan támogathatják a tananyag-elsajátításon túl a szociális és a társas kompetenciák fejlődését is.

Az *Élménypedagógia, grammatika és névtan az iskolai nevelésben* szekció közös kulcsfogalmaként a kreatív tanulási módszereket lehet kiemelni. Hadházi Renáta olyan offline és online didaktikai eljárásokat mutatott be, mint a fogalmi Bingó vagy a költői közösségimédia-profilok építése, amelyek támogathatják a tanulók aktív bevonódását, hiszen a tananyagot a diákok mindennapi élményvilágához képesek kapcsolni. Ugyanerre az alapvetésre építette gondolatmenetét Hargitai Anikó is, aki hangsúlyozta, hogy az élménypedagógiai szemlélet képes hidat teremteni a tanulók világa és a nyelvtani ismeretek között. Takács Judit előadásában a névtani ismeretek tanítására fókuszálva, jógyakorlatokkal alátámasztva vizsgálta, hogyan járulhatnak hozzá az onomasztikai feladattípusok az élményszerű tanuláshoz.

Mesterséges intelligencia, szabadulószoza és bibliadráma a tanteremben

Az online termekben zajló párhuzamos délelőtti blokkban szintén három szekcióban hangzott el kilenc előadás. A *Mesterséges intelligencia és online tanulás az iskolai nevelésben* szekció előadói napjaink pedagógiai gyakorlatának egyik legaktuálisabb kérdését vizsgálták: az online tanulási platformok, a mesterséges intelligencia rohamos terjedése milyen lehetőségeket hordoz magában a pedagógiai praxis számára? Tomori Tímea *Elvárás vagy lehetőség? – Az élményalapú oktatás szerepe az anyanyelv-pedagógiában* című előadásában hangsúlyozta, hogy a Z generáció iskolai elvárásai között megjelenő online tanulási közeg bevonása sikeressé teheti az anyanyelvi órákat. Egy konkrét digitális platform, a Canva hordozta lehetőségeket mutatta be Karafa Sándor, a Canva MI kódolási mechanizmusának segítségével a pedagógusok interaktív feladatokat tervezhetnek, gyakorlatokat valósíthatnak meg az online térben. A jógyakorlatok ismertetése mellett a résztvevők Juhász Anna előadásában hallhatták meg a mesterséges intelligencia pedagógiai, logopédiai alkalmazásával kapcsolatos legfrissebb szakirodalom és a tendenciák reflektív összegzését is.

A *Történetalapú tanulás és szabadulószozák az iskolai nevelésben* szekcióban elhangzó előadások az offline tér innovatív, diákközpontú módszereit mutatták be, amelyek közös pontja a történetekre építő gyakorlatok voltak. Farkas Anett hazai és nemzetközi jógyakorlatok elemzésén keresztül vizsgálta a narratíván alapuló módszerek hatását a szövegértésre, a szövegalkotásra, a kreativitásra, a problémamegoldásra, olyan módszerekbe ágyazva ezeket, mint a társasjáték, a szerepjáték vagy a szabadulószoza. Lukács Karolina, valamint N. Császi Ildikó előadásaikban szintén arra világítottak rá, hogy a történetekre alapozó szabadulószozák mint

pedagógiai jógyakorlatok játékos miliőben képesek az anyanyelvi órákat élményszerűvé tenni, a diákokat együttműködésre, önálló tudásszerzésre ösztönözni.

A felsőoktatás változatos módszertani palettájába nyerhettek betekintést a hallgatók a *Reflexió, bibliadráma és kutatásalapú tanulás a felsőoktatásban* szekcióban. Antalné Szabó Ágnes magyar szakos hallgatók körében végzett kutatását mutatta be, feltárva a tanárjelöltek önreflexiójának vizsgálatával többek közt azt, hogy milyen nevelési-tanítási elveket, stratégiákat tartanak követendőnek, valamint mennyire fontos számukra az élményalapú tanulás. A kapott eredmények a magyartanárképzés számára is rendkívül tanulságos képet rajzolnak ki a tanárjelöltek nézeteiről. Szintén a felsőoktatási tapasztalatokhoz kapcsolódott Kugler Nóra előadása, aki egy kísérleti kurzus tapasztalatait ismertette. A kurzus célja a grammatikai jelenségek kutatásalapú, aktív, kooperatív feltárása volt. A projekt egyfajta jógyakorlatként is értelmezhető a felsőoktatás számára, akárcsak a Laskay Anna által bemutatott bibliadráma módszertanához kapcsolódó előadás, amelyben a módszer elméleti és gyakorlati alkalmazási lehetőségeit is bemutatta az előadó.

Élményszerű lehetőségek az óvodai neveléstől a felsőoktatásig

A délutáni szekciók előadásai szintén az óvodai neveléstől kezdve egészen a felsőoktatásig vizsgálták az élményszerű anyanyelvi nevelés lehetőségeit. A *Fonológiai tudatosság, logopédia és szótanulás* szekcióban empirikus kutatások, fejlesztő programok eredményeit ismertették az előadók. Hegedűs-Pásztor Lilla és Hegedűsné Dudás Dominika is az óvodás korosztályt megcélzó fejlesztő lehetőségeket mutatott be. Mindkét program az élményszerű, játékos, életkornak megfelelő feladatokkal igyekszik elősegíteni az óvodások nyelvi kompetenciájának a gyarapodását. Havasi-Kovács Helga az élményszerű tanulási környezethez kapcsolódva ismertette a kutatási eredményeit, kiderült, hogy az óvodások körében a mese kontextusa rendkívül fontos szerepet játszik nemcsak az élményszerű tanulási környezet megteremtésében, hanem a szóelsajátítás támogatásában is.

A középiskolás korosztály tanulási motivációjának felkeltését vizsgálták az *Olvasás és irodalomterápia az iskolai nevelésben* szekció előadói. Laczkó Mária középiskolások körében elemezte, hogy a kötelező olvasmányokból készült filmkockák és hangjelenetek hogyan képesek felkelteni a diákok olvasási kedvét, Póta-Zsíros Emese pedig a kötelező olvasmányok élményszerű módszerekkel történő feldolgozására mutatott be egy lehetséges alternatívát, amely a kamaszok olvasási kedvének javítását szolgálja. Az olvasás kapcsán az irodalomterápia módszertani eszköztára felől közelítve vizsgálta előadásában Csató Anita az élményszerű terápias didaktikai módszerek lehetőségeit.

A *Grammatika és tapasztalati tanulás az iskolai nevelésben, a felsőoktatásban* szekció előadói szintén a gyakorlatban kipróbált módszerekről, kutatási eredményekről számoltak be. Domonkosi Ágnes, Ludányi Zsófia, Jakab Dorottya és Kozma Judit a nyelvi tanácsadói szerep mint tapasztalati tanulás lehetőségeit vizsgálva ismertették az egyetemisták körében folytatott kutatásukat, amelyben a stilisztikai, jelentéstani és nyelvi változásokra vonatkozó ismereteket aktív, cselekvő tudásként adták át a hallgatóknak. Szintén az élménypedagógia és a problémaalapú tanulás köré épülő kutatásról volt szó Tóth Anna és Ludányi Zsófia előadásában, akik ötödik osztályos tanulók körében alkalmazták innovatív anyanyelvi napló módszerét.

Kreatív utak: mesterséges intelligencia, kommunikáció, élménypedagógia

A párhuzamosan futó másik két délutáni szekcióban olyan fontos kérdéseket érintettek az előadók, mint a mesterséges intelligencia vagy a tanárjelöltek szóbeli kommunikációjának a fejlesztése.

A *Szövegalkotás és mesterséges intelligencia az iskolai nevelésben* szekcióban Kresztyankó Annamária a vizuális képességek és a személyiségfejlesztés lehetőségeit vizsgálta az anyanyelvi nevelésben, Háber

Kinga, valamint Zs. Sejtes Györgyi pedig a mesterséges intelligencia által teremtett oktatási kérdésekkel foglalkoztak. Háber a tanórákon kívüli használat lehetőségeire is kitért, míg Zs. Sejtes az MI alkotta szövegek tartalmi és formai jegyeinek a felismerhetőségét járta körül.

A nap utolsó szekciójában a *Kommunikáció és nyelvváltozatok az iskolában, a felsőoktatásban* témákban hangoztak el előadások. Gonda Zsuzsa és Hollóy Zsolt a tanárjelöltek szóbeli kommunikációs készségeinek élmény- és kutatásalapú fejlesztési lehetőségeit mutatták be. Dančo Jakab Veronika előadásában a nyelvi sokszínűség kapott fontos szerepet, az előadó a nyelvi sokszínűség tanításának élményalapú joggyakorlatait mutatta be.

Összegzés

A IX. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferencia előadói az iskolai anyanyelvi nevelés legaktuálisabb, legfontosabb kérdéseit járták körül: hogyan lehet élményszerűen utat találni az online és offline térben a diákok anyanyelvi kompetenciájának a fejlesztéséhez. A tanácskozás során elhangzott előadások olyan teoretikusan megalapozott, sokszor a gyakorlatba is sikeresen átültetett kutatásokat mutattak be, amelyek egytől egyig hozzájárultak a magyartanítás élményszerű módszertani eszköztárának a gyarapításához.

Irodalom

Nádor Orsolya 2014. Vályi András emlékezete. *Anyanyelv-pedagógia* 7(4): 1–9. <https://doi.org/10.21030/anyp.2014.4.1>

(1) A IX. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferencia programja <https://magyartanar.s3.mediacenter.hu/ix-valyi-andras-anyanyelv-pedagogiai-konferencia/> (2026. január 10.)

Anita Csató: Diverse methodological approaches to experience based first-language education. Report on the 9th András Vályi Conference on First Language Pedagogy

Kulcsszók: nyelvtudomány, anyanyelv-pedagógia, pedagógia, élménypedagógia, élményalapú anyanyelvi nevelés

Keywords: linguistics, first-language pedagogy, pedagogy, experiential pedagogy, experience based first language education

Az írás szerzőjéről

Csató Anita

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger, Magyarország

csato.anita@uni-eszterhazy.hu

<https://orcid.org/0009-0003-6932-8223>

Copyright © 2026 Anita Csató

This is an open-access article. This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).